

Lahden kaupunki, Kaupunkiympäristön palvelualue

Viite: Lausuntopyyntö 2.7.2025

Asia: Lahti, Jokimaan raittisiltojen luiskien korjaus (diaarinumero 2272/02.05.00.00/2024)

Lahden kaupunki suunnittelee korjaustöitä kahdella vuosina 2001 ja 2016 valmistuneella raittisillalla Jokimaan alueella. Toinen silloista ylittää Vartio-Ojan ja toinen Porvoonjoen. Siltojen luiskat ovat rapautuneet tulvissa ja perustusten alle on syntynyt tyhjätaloja. Korjaustöissä tyhjätalot täytetään vaahotetonilla ja luiskat uusitaan betonimatolla ja pienlouheella. Luiskien korjaukset ulottuvat työmaa-alueineen noin 7 metrin leveydelle molemmin puolin siltaa, jolta alueelta myös kaadetaan kaikki puut. Lisäksi vesistöjen uomien reunoja muotoillaan ja paikalle asennetaan pienlouheverhoilu. Työmaakulku tapahtuu Jokimaankujan päädyssä ja Miekkiöntien puolelta pellon poikki. Pellolle ei tehdä erillistä työmaatietä. Työmaateiden puoleiset luiskat tehdään kaivinkoneella ja uomien puoleiset luiskat todennäköisesti imukaivuuna, koska kaivinkoneen ulottuma ei yllä uomien yli. Kaivinkonetta ei ajeta Porvoonjoen ja Vartio-Ojan väliselle maakannakselle.

Lahden museot / Päijät-Hämeen alueellinen vastuumuseo lausuu korjaustyön suunnitelmista seuraavaa.

Arkeologinen kulttuuriperintö

Vartio-Ojan ja Porvoonjoen välisellä maakannaksella sijaitsee muinaismuistolain (295/1963) suojaama kiinteä muinaisjäänös, kivikautinen asuinpaikka (muinaisjäänösrekisterin kohde *Ristola*, nro 398010003). Kohde on yksi maamme tunnetuimmista kivikautisista asuinpaikoista ja Etelä-Suomen vanhimpia jääkauden jälkeisiä asuinpaikkoja. Ristola on myös VARK-kohde (nro 100620) eli Valtakunnallisesti merkittävä arkeologinen alue. Asuinpaikkaa on tutkittu kaivauksin useaan otteeseen pääasiassa 1970- ja 1990-luvuilla (erityisesti Marianne Schauman 1970–1971 ja Hannu Takala 1995–1999). Kohteesta on myös tehty väitöstutkimus (*Takala, Hannu 2004. The Ristola Site in Lahti and the Earliest Postglacial Settlement of South Finland. Lahti City Museum.*).

Raittisiltojen korjaussuunnitelmat ulottuvat muinaisjäänösalueelle ja VARK-alueelle siltojen maakannaksen puoleisten luiskien työmaa-alueen kohdalla. Koska kaivinkonetta ei ajeta siltojen yli Porvoonjoen ja Vartio-Ojan väliselle maakannakselle, ei korjauksen aikaisella työmaaliikenteellä ole vaikutusta muinaisjäänökseen. Arkeologisia kaivaustutkimuksia ei ole Ristolassa tehty raittisiltojen ympäristössä, vaan aiemmat tutkimukset ovat sijoittuneet pohjoisemmaksi, lähelle Uutta Orimattilantietä. Aiemmissa tutkimuksissa alimmat löydöt on tavattu korkeudelta 69 m mpy ja alueen

topografialtaan alimmat osat ovat todennäköisesti myös tulvien kuluttamia (ks. esim. Takala 2004: 175–176). Vesistöjen nykyistä rantaviivaa ei voida pitää arkeologisesti erityisen potentiaalisena alueena, joskin esimerkiksi hajalöydöt ovat täältäkin mahdollisia. Hankkeen ei myöskään voida katsoa vähentävän muinaisjäännöksen arvoa arkeologisenä kohteena, vaan siltojen korjaus on museon näkökulmasta kannatettavaa, jo kohteen saavutettavuuden takia.

Kajottavien alueiden vähäisen arkeologisen potentiaalin vuoksi museo katsoo kohteen merkittävyydestä huolimatta, että kaivaututkimusten sijaan kaivuutöiden aikainen arkeologinen valvonta on hankkeessa riittävä. Museo edellyttää valvontaa siltojen liuskoille kaivettavilla uusilla maa-alueilla muinaisjäännösalueen sisällä eli Porvoonjoen ja Vartio-Ojan välisellä maakannaksella. Siltojen alapuolisten tyhjätilojen täyttöä ei tarvitse valvoa. Kaivuu on menetelmästä riippumatta (imukaivuu / kaivuu kaivinkoneella) tehtävä siten, että arkeologi pystyy havainnoimaan maasta paljastuvia kerroksia ja mahdollisia löytöjä.

Valvonnan voi tilata haluamaltaan arkeologian toimijalta. Lista arkeologisia kenttätöitä tarjoavista konsulteista löytyy Museoviraston internetsivulta kohdasta *Arkeologisten kenttätöiden tilaaminen*. Mikäli valvonnassa tulee vastaan selviä merkkejä kiinteästä muinaisjäännöksestä, on valvojan arkeologin otettava yhteyttä alueelliseen vastuumuseoon, joka tekee yhdessä Museoviraston kanssa päätöksen siitä, vaaditaanko laajempaa arkeologista tutkimusta vai riittääkö kaivuutöiden yhteydessä tehtävä dokumentointi ja arkeologinen tutkimus. Valvonnan on täytettävä Museoviraston määrittämät laatuvaatimukset kenttätöistä, dokumentoinnista ja raportoinnista. Valvontaraportti on lähetettävä arvioitavaksi sekä Museovirastolle että alueelliselle vastuumuseolle.

Koska kyse on kiinteästä muinaisjäännöksestä, edellyttää valvonta muinaismuistolain 10§ mukaista tutkimuslupaa, jonka tehtävään valittu arkeologian konsultti hakee Museovirastolta. Työmaa-aikataulua suunniteltaessa on hyvä huomioida, että tutkimuslupan käsittely voi viedä 30 vuorokautta.

Rakennettu kulttuuriperintö ja maisema

Korjattavat sillat sijaitsevat Ristolan perinnelaitumen paikallisesti arvokkaalla maisema-alueella. (Lahden kulttuurimaisemat 2024) Museo arvioi, ettei suunnitelluilla korjaustoimenpiteillä ole vaikutusta alueen maisemallisiin arvoihin.

Lahden museot / Päijät-Hämeen alueellinen vastuumuseo

kokoelmapäällikkö

Sari Kainulainen

arkeologi

Siiri Tuomenoja

rakennustutkija

Roosa Norrlin

Tiedoksi: Museovirasto, Hämeen ELY-keskus